

Program Aktywny Rodzic – pytania i odpowiedzi

Nawet 1500 zł miesięcznie na opiekę nad dzieckiem niezależnie od dochodów – program Aktywny Rodzic to nowe świadczenie dla rodziców dzieci do 3 lat. Kto będzie mógł liczyć na dodatkowe pieniądze? Jakie warunki należy spełnić? Odpowiadamy na najczęściej zadawane pytania.

Czym jest program Aktywny Rodzic i do kogo jest skierowany?

Ustawa, która wprowadza program Aktywny Rodzic, jest elementem kompleksowej reformy systemu wspierania opieki nad dziećmi do 3 lat. W ustawie Aktywny rodzic zostały ustalone 3 nowe świadczenia:

- a) **Aktywni rodzice w pracy** (tzw. babciowe) – dla rodziców aktywnych zawodowo 1500 zł miesięcznie na rzecz organizacji opieki nad dzieckiem w wieku 12–35 miesięcy w domu. Jeśli rodzice podpiszą z opiekunką lub opiekunem umowę uaktywniającą, która od lat funkcjonuje na podstawie ustawy o opiece nad dziećmi w wieku do 3 lat, budżet państwa pokrywa również koszty składek. W przypadku osób w wieku emerytalnym są one szczególnie istotne, ponieważ zwiększają podstawę emerytury. Zawarcie takiej umowy uaktywniającej, jak i innej umowy z nianią, nie jest obowiązkowe.
- b) **Aktywnie w żłobku** – dofinansowanie do żłobka do 1500 zł miesięcznie na dziecko na pokrycie kosztów pobytu dziecka w żłobku, klubie dziecięcym lub u dziennego opiekuna.
- c) **Aktywnie w domu** – 500 zł miesięcznie na dziecko w wieku 12–35 miesięcy dla rodziców, którzy wychowują swojego malucha w domu.

Ustawa, która wprowadza program Aktywny Rodzic, pozwala realizować dodatkowe programy związane z rozwojem opieki wczesnodziecięcej, w tym programy szkoleniowe, tak aby jakość opieki żłobkowej w całej Polsce się poprawiała. Ustawa ma jeden scalony budżet dla wszystkich 3 świadczeń i innych programów wspierających. Składa się on z budżetu państwa i funduszy europejskich (FERS), i średniorocznie ma wartość ok. 10 mld. Będzie on jednak różny w poszczególnych latach ze względu na różny poziom wykorzystania środków unijnych.

Program Aktywny Rodzic niejako przejmuje beneficjentów dotychczas funkcjonującego rodzinnego kapitału opiekuńczego (RKO) i dofinansowania żłobkowego 400 zł. Utrzymuje prawa nabyte oraz poszerza katalog wsparcia (w przypadku RKO obejmuje wsparciem także pierwsze dziecko) oraz podwyższa wartość wsparcia żłobkowego do kwoty 1500 zł. W ramach ustawy Aktywny rodzic rodzice mogą w danym miesiącu na dane dziecko korzystać tylko z jednego świadczenia, jednak w trakcie jego obowiązywania mogą wielokrotnie zmieniać rodzaj wsparcia.

Kiedy planowany jest start programu?

Wnioski o nowe świadczenia będzie można składać do ZUS od 1 października 2024 r.

Kiedy rodzice otrzymają z ZUS pierwsze świadczenia na swoje konta?

Wypłaty świadczeń ruszą do końca tego roku z wyrównaniem od 1 października 2024 r.

Czy aby otrzymać świadczenia z programu Aktywny Rodzic, trzeba będzie spełnić jakieś kryterium dochodowe?

Program Aktywny Rodzic to kompleksowa reforma systemu wsparcia rodziców dzieci w wieku do 3 lat. Wprowadza ona 3 rodzaje świadczeń: aktywni rodzice w pracy, aktywnie w żłobku oraz aktywnie w domu. Jest spójna z programem Aktywny Maluch. Każdy rodzic, który wychowuje dziecko co do zasady w wieku 12–35 miesięcy, może otrzymać jedno wsparcie, w zależności od własnego wyboru czy sytuacji zawodowej, na każde dziecko w wieku od 12 miesiąca do ukończenia przez nie 35 miesiąca życia. Żadne ze świadczeń nie będzie zależało od warunku kryterium dochodowego. Natomiast w przypadku świadczenia aktywni rodzice w pracy weryfikowana będzie aktywność zawodowa rodziców i jej wymiar.

Świadczenie aktywnie w żłobku przysługuje także na dziecko, które ma mniej niż 12 miesięcy, jeśli będzie ono uczęszczać do żłobka – co jest dopuszczalne – oraz na dziecko, które ma więcej niż 35 miesięcy, jeśli będzie ono uczęszczać do żłobka – co również jest dopuszczalne.

Jakie są zalety zawarcia umowy aktywizującej np. z babcią lub ciocią dziecka?

Jeżeli rodzic zawrze umowę aktywizującą z opiekunką lub opiekunem dziecka i zgłosi tę osobę do ZUS do ubezpieczeń społecznych, to z budżetu państwa zostaną za nią sfinansowane składki na ubezpieczenia: emerytalne, rentowe, wypadkowe i zdrowotne od tej części pensji, która nie jest wyższa niż 50% minimalnego wynagrodzenia. Zawarcie umowy uaktywniającej z opiekunką lub opiekunem dziecka nie jest warunkiem otrzymania świadczenia z programu Aktywny Rodzic.

Jaką umowę będzie musiał przedstawić rodzic, aby otrzymać świadczenie aktywni rodzice w pracy, czyli tzw. babciowe? Na czas nieokreślony czy na czas określony? Czy wszystkie formy zatrudnienia są honorowane, np. umowy zlecenia lub działalność gospodarcza?

Ze świadczenia będą mogli skorzystać również rodzice, którzy wykonują pracę na umowie zlecenia lub prowadzą własną działalność gospodarczą. Jednak podobnie jak przy zatrudnieniu na etacie, warunkiem otrzymania świadczenia będzie zgłoszenie do ubezpieczenia emerytalnego i rentowego od podstawy, której łączna (dla obojga rodziców) wysokość będzie wynosić nie mniej niż 100% minimalnego wynagrodzenia za pracę. Nie będzie trzeba przedstawiać umów o pracę – ZUS samodzielnie zweryfikuje, czy rodzic jest zgłoszony do ubezpieczeń społecznych i jaka jest podstawa jego wynagrodzenia, od której są odprowadzane składki na ubezpieczenie emerytalne i rentowe.

Czy z „babciowego” można skorzystać, jeśli aktywny zawodowo jest tylko jeden z rodziców?

Świadczenie aktywni rodzice w pracy będzie przysługiwać, jeżeli oboje rodzice dziecka są aktywni zawodowo i z tytułu tej aktywności podlegają ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowemu od podstawy, której łączna (czyli obojga rodziców) wysokość wyniesie nie mniej niż 100% minimalnego wynagrodzenia za pracę.

W ustawie został określony minimalny próg aktywności zawodowej dla każdego z rodziców. Zgodnie z nim podstawa, od której są opłacane składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe każdego z nich, nie może być niższa niż 50% minimalnego wynagrodzenia za pracę lub 30% w przypadku osób prowadzących pozarolniczą działalność gospodarczą, które korzystają z preferencyjnego obniżenia składek. Natomiast w przypadku rodzica samodzielnie wychowującego dziecko nie ma wymogu, aby wykazywał on aktywność zawodową drugiego z rodziców. Rodzica samodzielnie wychowującego

dziecko dotyczy wymóg aktywności zawodowej z podstawą składek emerytalnych i rentowych nie niższą niż 100% minimalnego wynagrodzenia za pracę.

Rodzic samodzielnie wychowujący dziecko nie będzie musiał wykazywać aktywności zawodowej drugiego z rodziców. Dzieci rodzą się jednak także w związkach nieformalnych. W jaki sposób będzie weryfikowane, kto wychowuje dziecko sam, a kto nie? Czy wystarczy zadeklarować samodzielne wychowywanie dziecka, a drugi rodzic – mieszkający nawet w tym samym domu – nie będzie musiał wykazać aktywności zawodowej?

Jeśli w procesie przyznawania świadczenia pojawią się wątpliwości związane z tym, czy dana osoba samodzielnie wychowuje dziecko lub kto sprawuje nad nim opiekę, ZUS będzie mógł zawniekskować o przeprowadzenie postępowania wyjaśniającego przez lokalny ośrodek pomocy społecznej. Jeżeli dane wynikające z oświadczenia wnioskodawcy będą niezgodne ze stanem faktycznym, może to oznaczać, że nie ma on prawa do świadczenia. To rozwiązanie sprawdza się w przypadku wypłaty świadczenia wychowawczego.

Z jakim wyprzedzeniem rodzic powinien poinformować ZUS o chęci powrotu do pracy, tak aby mógł otrzymać świadczenie od razu w momencie, gdy wraca do pracy?

Wniosek o jedno ze świadczeń z programu Aktywny Rodzic co do zasady będzie można złożyć od miesiąca, w którym dziecko kończy 12 miesiąc życia. Jeżeli rodzic lub rodzice dziecka nie będą w tym momencie spełniać warunku określonego w ustawie wymiaru aktywności zawodowej i złożą wniosek o świadczenie aktywnie w domu, a następnie w trakcie pobierania tego świadczenia podejmą aktywność zawodową, to wystarczy, że złożą drugi wniosek o świadczenie aktywni rodzice w pracy i będą mogli otrzymać to świadczenie. Natomiast świadczenie aktywnie w domu zostanie im od tego miesiąca uchylone.

Co w przypadku rodziców, którzy są funkcjonariuszami służb mundurowych? Od ich wynagrodzeń nie są odprowadzane składki do ZUS. Czy oni też będą mogli się ubiegać o „babciowe”?

W przypadku np. funkcjonariuszy, żołnierzy zawodowych, sędziów i prokuratorów, którzy zgodnie z obowiązującymi przepisami w okresie pełnienia służby nie są objęci obowiązkiem ubezpieczeń społecznych, niepodleganie ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym z tytułu wykonywania pracy na podstawie stosunku służbowego uznaje się za równoważne z opłacaniem składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe od podstawy, której łączna wysokość wynosi 100% minimalnego wynagrodzenia za pracę.

Oznacza to, że:

- każdy **rodzic samodzielnie wychowujący dziecko**, zatrudniony jako funkcjonariusz służb mundurowych, a także jako sędzia lub prokurator, będzie spełniał warunek aktywności zawodowej i będzie mógł się ubiegać o świadczenie aktywni rodzice w pracy;
- każdy **rodzic wychowujący dziecko wspólnie z drugim rodzicem**, zatrudniony jako funkcjonariusz służb mundurowych, a także jako sędzia lub prokurator, będzie spełniał warunek aktywności zawodowej i będzie mógł się ubiegać o świadczenie, pod warunkiem że drugi rodzic będzie także aktywny zawodowo na odpowiednim poziomie.

A co z rolnikami? Czy praca w gospodarstwie rolnym będzie traktowana jako aktywność zawodowa?

Rolnik, małżonek rolnika lub domownik podlegający obowiązkowi ubezpieczenia społecznego w Kasie Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego (KRUS) lub podlegający takiemu ubezpieczeniu przez nieprzerwany okres co najmniej 12 miesięcy na wniosek, również będzie mógł się ubiegać o świadczenie aktywni rodzice w pracy. Ubezpieczenie takich rodziców w KRUS będzie traktowane jak praca na etacie w wymiarze 100% minimalnego wynagrodzenia za pracę.

Oznacza to, że:

- każdy **rodzic samodzielnie wychowujący dziecko** i ubezpieczony w KRUS będzie spełniał warunek aktywności zarodowej i będzie mógł się ubiegać o świadczenie;
- każdy **rodzic wychowujący dziecko wspólnie z drugim rodzicem** i ubezpieczony w KRUS będzie spełniał warunek aktywności zarodowej i będzie mógł się ubiegać o świadczenie, pod warunkiem że drugi rodzic będzie także aktywny zawodowo na odpowiednim poziomie.

Czy będzie sprawdzane, ile dni faktycznie była świadczona opieka przez nianię? Czy jeśli niania zajmuje się dzieckiem np. tylko przez 2 tygodnie, to przysługuje wtedy połowa świadczenia (750 zł), czy nic?

Podpisanie umowy z nianią, jej czas i przebieg nie będą sprawdzane, ponieważ nie jest to warunek przyznania świadczenia aktywni rodzice w pracy. Elementem procesu weryfikacji będzie przede wszystkim aktywność zawodowa rodziców.

Czy „babciowe” jest zabierane/wstrzymywane, gdy rodzic bierze zwolnienie na opiekę nad chorym dzieckiem?

Nie, żadne ze świadczeń w ramach programu Aktywny Rodzic nie będzie zabierane w przypadku choroby rodzica bądź dziecka. Przerwa w wykonywaniu pracy przez rodzica w związku z chorobą nie będzie miała wpływu na dalsze pobieranie świadczenia.

Czy jest jakieś ograniczenie dotyczące dietności i przysługujących funduszy, aby można było skorzystać z programu? Czy będzie działał jak 800+, czyli na każde dziecko, czy 1500 zł przysługuje niezależnie od liczby dzieci w wieku 1–3 lat?

W tym zakresie nie wprowadzamy żadnych ograniczeń. Oznacza to, że świadczenia z programu Aktywny Rodzic przysługują na każde dziecko. Zatem każdy rodzic, który wychowuje np. troje dzieci w wieku co do zasady 12–35 miesięcy, może otrzymać na każde z tych dzieci świadczenie aktywni rodzice w pracy, czyli 1500 zł × 3 dzieci miesięcznie.

W jaki sposób trzeba będzie się rozliczyć z „babciowego”? Jak wykazać (i czy będzie taki obowiązek), że pieniądze zostały przekazane komuś na opiekę?

W przypadku świadczenia aktywni rodzice w pracy trzeba spełnić warunek aktywności zawodowej. Nie trzeba będzie jednak udowadniać rozliczenia środków ani składać umowy zawieranej z nianią czy innym opiekunem dziecka.

Czy „babciowe” będzie wypłacane również w przypadku, gdy mama dziecka poniżej 3 roku życia po urlopie macierzyńskim wróciła do pracy, ale po kilku miesiącach ponownie zaszła w ciążę i przebywa na zwolnieniu lekarskim związanym z ciążą?

Tak, świadczenie aktywni rodzice w pracy (czyli tzw. babciowe) będzie w takiej sytuacji nadal wypłacane. Przerwa w wykonywaniu pracy przez rodzica w związku z chorobą nie będzie wpływać na dalsze pobieranie świadczenia. Zatem rodzic, który jest zatrudniony z podstawą składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe nie mniejszą niż ta określona ustawą, ale pobiera zasiłek chorobowy w czasie zatrudnienia w okresie, gdy przebywa na zwolnieniu lekarskim, nadal będzie uprawniony do świadczenia aktywni rodzice w pracy.

Kto będzie wypłacał świadczenia z programu Aktywny Rodzic?

Realizację programu Aktywny Rodzic powierzamy Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych. ZUS będzie przyjmował wnioski dotyczące wszystkich 3 świadczeń, weryfikował warunki ustawowe i wypłacał pieniądze. Podobnie jak w przypadku innych programów ograniczamy formalności do minimum. Rodzic będzie mógł złożyć wniosek o przyznanie świadczenia wyłącznie przez internet.

Do dyspozycji rodziców będą sprawdzone już i funkcjonujące w innych programach wsparcia rodzin 4 kanały wnioskowania przez internet:

- platforma PUE ZUS,
- aplikacja mobilna mZUS,
- bankowość elektroniczna,
- portal Emp@tia Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej.

Jakie warunki trzeba spełnić, aby otrzymać świadczenie aktywnie w żłobku?

Świadczenie aktywnie w żłobku jest rozwiązaniem, które zastąpi dotychczas funkcjonujące i zdecydowanie mniej korzystne dofinansowanie obniżenia opłaty rodzica za pobyt dziecka w żłobku, klubie dziecięcym lub u dziennego opiekuna w wysokości 400 zł miesięcznie, uregulowane w ustawie o opiece nad dziećmi w wieku do 3 lat. W wielu aspektach jest świadczeniem, które przysługuje na takich samych zasadach.

Aktywnie w żłobku będzie przysługiwało na dziecko, które uczęszcza do żłobka lub klubu dziecięcego albo jest objęte opieką sprawowaną przez dziennego opiekuna, w tym także na dziecko w wieku poniżej 12 miesiąca życia i na dziecko w wieku powyżej 35 miesiąca życia. Świadczenie to będzie wynosić, co do zasady, do 1500 zł miesięcznie na dziecko, ale nie więcej, niż wynosi opłata za pobyt dziecka w instytucji opieki (do tej kwoty nie wlicza się opłaty za wyżywienie). W przypadku gdy dziecko legitymuje się odpowiednim orzeczeniem o niepełnosprawności, świadczenie będzie wynosić maksymalnie 1900 zł miesięcznie, nie więcej jednak, niż wynosi opłata za pobyt dziecka w instytucji opieki.

Podobnie jak dofinansowanie obniżenia opłaty rodzica za pobyt dziecka w żłobku, klubie dziecięcym lub u dziennego opiekuna, świadczenie aktywnie w żłobku nie będzie trafiało bezpośrednio do rodziców. Wniosek o przyznanie tego świadczenia będzie składał rodzic, natomiast będzie ono co miesiąc przekazywane bezpośrednio podmiotowi prowadzącemu instytucję opieki (na wskazany przez nią rachunek bankowy) z przeznaczeniem na obniżenie ponoszonych przez rodziców opłat za pobyt dzieci.

Więcej informacji oraz odpowiedzi na pytania uzyskają Państwo poprzez infolinię Zakładu Ubezpieczeń Społecznych pod numerem telefonu 22 560 16 00. Konsultanci są dostępni od poniedziałku do piątku w godzinach 7.00–18.00. 24 godziny na dobę przez 7 dni w tygodniu dostępny jest natomiast Automatyczny System Informacyjny.